

כיון שכבר התבטל בהיתר לגופו של הכהן, ומדוע כאן אסור לכהן
הגדול עצמו להעביר את שמן המשחה מראשו לשאר גופו, לאחר
שכבר ניתן בהיתר על ראשו.
מתרצת הגמרא: **אמר** ליה רב אשי, **התם**, לגבי שמן תרומה, **ומתו**
בו כי יתקללוהו בתיב (ויקרא כב ט), **ויש** ללמוד מהפסוק **דיבין דחלליה**
הא איתחיל – שכיון שהשתמשו בו שימוש של חולקין, התחלל,
ומותר אף לישראל ליהנות ממנו, **אכל גבי שמן המשחה** שעל הכהן
הגדול **בתיב** (שם כא יב) **כי יור גו' שמן משחת אלהיו עליו**, הרי שאף
לאחר שכבר ניתן על ראשו, עדיין **שמן משחה** קרייה **רחמנא** –
מכנה אותו הפסוק, ובא ללמד, **דאף על גב דאיתיה עליו** – שנמצא
השמן על ראשו, **לא איתחיל** – לא יצא לחולקין, ולכן אסור לו לסוך
ממנו על מקום אחר בגופו.
שנינו במשנה: **על אלו תיביבין על ודונו בו**, כרת, ועל שגגתו חטאת,
ועל לא הודע שלהם אשם תלוי. חוץ מן המטמא מקדש וקדשיו, מפני
שהוא בעולה ויורד.
הגמרא מבררת מאיזה דין מיעטה המשנה את המטמא מקדש
וקדשיו. אומרת הגמרא: **קתני** במשנה, **חוץ ממטמא מקדש**
וקדשיו. מבררת הגמרא: הרי נשנו במשנה שלשה דינים, חיוב כרת
במזיד, חיוב חטאת בשוגג, ואשם תלוי באופן שלא נודע לו אם חטא,
ויש לברר מטמא מפי' ליה – מאיזה דין מיעטה המשנה את המטמא
מקדש וקדשיו. מבארת הגמרא: **הכי קתני**, חוץ **ממטמא מקדש**
וקדשיו, שאם לא נודע לו אם חטא, אין **מביא אשם תלוי**, כיון שאין
אשם תלוי בא אלא על דבר שאם היה שוגג גמור בו, היה מביא
חטאת קבועה, ואילו במטמא מקדש וקדשיו אף אם היה ברור לו
שחטא בשוגג, מביא קרבן עולה ויורד.
מקשה הגמרא: **וניתני נמי** – מדוע לא שנה התנא גם חוץ **מפי שעבר**
עליו יום הכיפורים, לאחר אותו ספק חטא, שאין **מביא אשם תלוי**,
כיון שכפר עליו יום הכפורים, ונפטר מקרבן. מתרצת הגמרא: **אמר**
ריש לקיש, **כי קתני** – מה ששנה התנא במשנתנו, היינו **תיבא**
דאיתיה לחטאתה ורחמנא פטריה – במקום שיש עבירה, אלא
שהותרה פטרתו, כמו מטמא מקדש וקדשיו, אבל אם **עבר עליו יום**
הכיפורים, ליתיה לחטאתה – אין עבירה כלל, **דקא כפר ליה** – שהרי
כבר כיפר לו יום הכפורים.
תירוץ נוסף: **רבי יוחנן אמר**, משנתנו עוסקת **במבעט בכפרת יום**
הכפורים, **דקאמר** – שאומר אותו אדם שאין **יום הכפורים מכפר**,
שבאופן זה אין יום הכפורים מכפר עליו, **דאי הדר ביה** – שאם חזר
בו מדעתו **כרת** (ולאחר) **יום הכיפורים**, **בעי לאיתנוי** – עליו להביא
אשם תלוי, ולכן לא מנתה המשנה אופן זה של מי שעבר עליו יום
הכפורים. ומבארת הגמרא: **וריש לקיש**, שלא תירץ כן, **כבר מבעט**
נמי – אף המבעט בכפרת יום הכפורים, **מכפר עליה יום הכיפורים**.
הגמרא מביאה אמוראים נוספים שנחלקו בדין דומה לזה: **וכפלונתא**
– ובדין מעין זה נחלקו אמוראים אחרים, אדם **האומר לא יתכפר לי**
חטאתי – קרבן החטאת שאני מביא לא יכפר לי על חטאי, **אכני**
אמר, אינה מכפרת. ורבא אמר, מכפרת.
מבררת הגמרא את מחלוקתם: **תיבא דאמר לא תיקרב** – באופן
שאמר שאין רצונו כלל להקריבו, **דכולי עלמא לא פליגי** – הכל
מודים **דלא מכפרת**, **דכתיב** (ויקרא א א) **יקריב אותו לרצונו**. **כי**
פליגי – ומחלוקתם היא באופן **דאמר, תיקרב ולא תכפר** – רצוני
להקריב את החטאת, אך לא אתכפר בכך, **אכני אמר, אין מכפרת**,
דהא אמר שלא תכפר. רבא אמר, מכפרת, מין דאמר תיקרב,
וכפרה ממילא אחי – הכפרה של הקרבן באה מאליה, ואף שאינו
רוצה בה.
הגמרא מבארת שרבא חזר בו מסברא זו. אומרת הגמרא: **והדר ביה**
– וחזר בו **רבא מדבריו**, ואף הוא סובר שאין קרבן מכפר לאדם שאינו
רוצה בכפרתו, **כדתניא** – מכח מה ששנינו בברייתא, **יכול יהא יום**
הכיפורים מכפר גם על שבין בתשובה וגם על שאין שבין, ודין הוא
– ויש ללמוד זאת מדין הקרבן, (ומה) **[הואיל ו]חטאת ואשם**
מכפרין, ויום הכיפורים מכפר, יש ללומדם זה מזה, מה חטאת

וכך שנינו בה, **בת בהן שנישאת לישאל**, שנאסרת לאכול תרומה,
אם עברה **ואכלה בתרומה, משלמת את תקרן**, כיון שהיא אסורה
בה, וכדין כל אדם הגוזל את ממון חברו, **ואינה משלמת את**
החומש, כיון שאינה זרה, ולא יצאה לגמרי מקדושת כהונה, שהרי
אם ימות בעלה תוכל להנשא לכהן ולאכול בתרומה, וכן אם ימות
בעלה בלא ילדים תחזור לבית אביה ותהיה מותרת בתרומה. ואם
זינתה, **מיתתה בשריפה**, כאמור בתורה (ויקרא כא ט) **וצבת איש בהן כי**
תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. אך אם ניסת **לאחד**
מן הפסולין לה, כגון חלל, נתין או ממזר, ואכלה תרומה, **משלמת**
קרן וחומש, כיון שנתחללה בביאתו לעולם, ועתה דינה כזרה, שהרי
אף אם ימות בנים תהא אסורה בתרומה, וכן היא אסורה
להנשא לכהן, ואם זינתה **מיתתה בנהק**, ככל אשה ישראלית
שזינתה, שהרי יצאה לגמרי מקדושת כהונה. **דבריי רבי מאיר.**
וחכמים אומרים (וזהו רבי יהודה, שבדרך כלל הוא החולק על רבי
מאיר), **אחת זו ואחת זו** – בת כהן, בין שנשאת לישראל ובין
שנשאת לפסול לה, **משלמת את תקרן ואינה משלמת את החומש**,
ומיתתה בשריפה, כיון שלא אמרה תורה שיהא דין האשה כזרה עד
שתהא זרה מתחילתה ועד סופה, יצאה זו שמתחילתה לא היתה
זרה, שהרי היתה אוכלת בתרומה בהיותה בבית אביה. ונמצא
שמחלוקתם במשנה זו, היא מעין מחלוקתם בברייתא לעיל, שלדעת
רבי מאיר זר' נחשב מי שעתה הוא זר, ולכן אמר בברייתא לעיל
שהסך מלכים וכהנים חייב, וכן אמר במשנה בתרומות, שבת כהן
שנישאת לפסול לה חייבת חומש ודינה בסקילה. ואילו לרבי יהודה
יש צורך שיהא זר מתחילה ועד סוף, ולכן בברייתא לעיל פטר את
הסך על מלכים וכהנים, כיון שמתחילה לא היו נחשבים כזרים, וכן
במשנה בתרומות אמר שבת כהן שנשאת לפסול לה פטורה מחומש,
ומיתתה בשריפה, כיון שלא היתה זרה תמיד.
ברייתא לעיל (א) נחלקו רבי יהודה ורבי מאיר בשיעור 'נתינה' של
שמן המשחה, הגמרא מבארת את שיעור ה'נתינה' האמור במקומות
אחרים: **אמר רב יוסף, מחלוקת רבי יהודה ורבי מאיר היא רק**
בנתינת שמן המשחה, האם שיעורו בכית או בכל שהוא, **ובשנינו**
דשנינו – וטעמי מחלוקתם הם כתשובות שהשבנו לעיל, והאם
מקיישים נתינה לסיכה או לא, **אכל נתינה דעלמא** – בשאר מקומות
שנאמרה לשון נתינה, כגון האיסור ליתן לבונה על מנחת חוטא,
שנאמר (ויקרא ה יא) **ולא יתן עליה לבנה כי חטאת היא, דבריי רב**
שיעורה הוא בכיות.
הגמרא חוזרת לדון בברייתא שהובאה לעיל (א), בענין סיכת עובד
כוכבים: **נופא, תני תנא קמיה דרבי אלעזר, כל שישנו ב'סוף'** –
שהוא מצווה שלא לסוך על עצמו או על אחרים, **ישנו ב'כל יוסף'** –
אף אחרים מזהירים שלא לסוך את בשרו. **וכל שאינו ב'סוף**, וכגון
גוי, שאינו מצווה שלא לסוך, **אינו ב'כל יוסף'** – אין איסור לסוך את
בשרו.
אמר ליה רבי אלעזר, שפיר קאמרת – יפה אמרת, וראיה לדברך,
שהרי **לא יוסף בתיב**, בשני יודיו, [כיון שיו"ד אחת מיותרת, קרי
ביה – יש לקרות זאת כאילו אחת היודיו] מוטלת בתוך התיבה,
וכאילו נאמר **לא יוסף**, והיינו שרק מי שמצווה שלא יסוך לאחרים,
מצוים אחרים שלא לסוך את בשרו.
ברייתא נוספת בענין איסור הסיכה בשמן המשחה: **תני** – שנה **רב**
הנניח ברייתא זו קמיה דרבא, מנין לכהן גדול, שנטל משמן
המשחה שעל ראשו, לאחר שמשחוחו, **ונתן על בני מעיו**, או על
מקום אחר שבגופו, **מנין שהוא חייב כרת משום סיכת שמן המשחה**,
אף שנותרו על גוף עצמו, **שנאמר** (שמות ל אב) **על בשר אדם לא יוסף**,
וכל אדם במשמעות אזהרה זו.
מקשה הגמרא: **אמר ליה רב אחא ברבי דרבא לרב אשי, מאי שנא**
מחא דתניא – במה שונה דין זה מדין אחר ששנינו בברייתא, **בהן**
שסך בשמן של תרומה, כדינו, שמוותר לו ליהנות משמן תרומה
באופן זה, הדין הוא **שבן בתו**, אף שהוא **ישאל**, והוא גדול, **מתענל**
בו – רשאי להתחכך בגופו וליהנות מהשמן, ואינו חושש לאיסור,

1 ואשם אין מכפרין אלא על השבין, שהרי נאמר (ויקרא א' א) 'יקריב
2 אתו לרצנו, שצריך לרצות להקריבו ולהתכפר בו, אף יום הכפורים
3 אין מכפר אלא על השבין. דוחה הברייתא: לא – אין ללמוד זאת,
4 שכן אם אמרת דין זה בהטאת ואשם, שאין מכפרים על מי שאינו
5 שב, הרי יתכן שזהו משום שאין מכפרין על המויד בשוגג, וכיון
6 שכח כפרתם חלש שמכפר רק על שוגג, יש גם צורך לצרף אל
7 כפרתם את תשובת החוטא, ואם אינו שב אינו מתכפר, אך האם
8 מחמת כן תאמר זאת גם פנים הכפורים, שבה כפרתו גדול, שמכפר
9 על המויד בשוגג, והואיל ומכפר על המויד בשוגג, יתכן שהוא
10 מכפר על שבין ועל שאין שבין. מסיימת הברייתא: תלמוד לומר –
11 לכך נאמר בפסוק (ויקרא כג כ) 'אף בעשור לחדש השביעי הזה יום
12 הכפורים הוא' ובלשון 'אף' שנכתב בתחילת הפסוק, הלק הפסוק,
13 שאין כפרת יום הכפורים שיהי בכל, אלא רק באותם ששבים.

14 הגמרא מסיימת את הוכחתה מהברייתא למחלוקת אביי ורבא.
15 מבררת הגמרא: מאי 'שבין' ו'שאין שבין' האמורים בברייתא,
16 אלימא – אם תאמר ש'שבין' היינו שוגג, ולא שבין, זהו מויד, לא
17 יתכן לפרש כן, דהא קתני בברייתא עצמה 'לא אם אמרת בהטאת
18 ואשם בו' שאין מכפרים על המויד כשוגג, תאמר ביום הכפורים
19 שמכפר על המויד כשוגג, הרי ש'שבים' ואין שבים' הוא נידון נפרד
20 ממויד ושוגג. ממשכה הגמרא ומבררת: אלא, שמא נאמר שביאור
21 הברייתא הוא כי הא – כדבריו דעולא, אמר רבי יוחנן, אדם שאכל
22 הלח, והפריש קרבן חטאת, והמיר דתו, וזוהר בו, להיות ישראל
23 כשר, הואיל ונדרתה, ידחה – כיון שנדחה הקרבן מלהיקרב בבית
24 המקדש בומן שהיה מומר (חולין ה), נדחה לגמרי, ואף לאחר ששב
25 בתשובה אי אפשר להקריבו. ואף כאן, 'שבין' האמור בברייתא היינו
26 ישראל שהיה כשר מתחילה ועד סוף, ואין שבין' היינו ישראל
27 שהמיר דתו, ועבר עליו יום הכפורים, שאף אם חזר בתשובה אין יום
28 הכפורים אחר מכפר עליו, הואיל ועוונותיו נדחו מלהתכפר ביום
29 הכפורים הקודם. דוחה הגמרא: לא מסתבר לומר כן, נהי דאידיה
30 קרבן – אמנם לגבי קרבן שייך לומר שגוף הקרבן נדחה מלהיקרב על
31 גבי המזבח, אבל לגבי יום הכפורים, נקרא פד כפרה הוא – האדם
32 עצמו ראוי להתכפר על ידי יום הכפורים הבא, ככל ישראל כשר,
33 ולא מסתבר שמחמת שביום הכפורים שעבר היה חוטא, אף יום
34 הכפורים הזה לא יכפר עליו.

35 מסיקה הגמרא: אלא ודאי 'שבין' האמור בברייתא היינו דאמר 'כפר
36 עלי חטאתי, ו'שאין שבין' היינו דאמר 'לא תכפר עלי חטאתי',
37 ועל זה אמרה הברייתא שחטאת ואשם אינם מכפרים אלא על
38 השבים, ולא על שאינם שבים, והיינו האומרים שלא תכפר עליהם
39 החטאת, שמע מינה – ומוכח מכאן כדברי אביי, שהאומר שלא
40 תכפר עליו חטאתו, אינה מכפרת עליו, ואף רבא הודה לו מחמת
41 ברייתא זו.

42 הגמרא מקשה סתירה בין הברייתות. מקשה הגמרא: ורמינהי –
43 וקשה על ברייתא זו, האומרת שאין יום הכפורים מכפר לשאינם
44 שבים, מברייתא אחרת, שכן שנינו בה, יכול לא יהא יום הכפורים
45 מכפר אלא על אדם שנתענה בו, ולא עשה בו מלאכה, וקראו
46 מקרא קודש – התפלל בו כסדר תפילת יום הכפורים, אבל אם לא
47 נתענה בו, ועשה בו מלאכה, ולא קראו מקרא קודש, יכול לא
48 יהא יום כיפורים מכפר עליו, תלמוד לומר (ויקרא כג כז) 'יום
49 הכפורים הוא' מקל מקום, שהוא מכפר על כולם, ואף על אלו
50 שאינם שבים בתשובה ואפילו אינם שומרים את קדושת יום הכפורים
51 עצמו. מסיימת הגמרא את קושיתה: והרי תרנייהו – שתי הברייתות
52 סתם סיפרא הוא, וסתם סיפרא הוא כדעת רבי יהודה (סנהדרין פא),
53 וקשיין אהרדי – סותרות זו את זו, שבראשונה מבואר שיום הכפורים
54 אינו מכפר לשאינם שבים, ובשניה מבואר שהוא מכפר אף לשאינם
55 שבים.

56 מתרצת הגמרא: אמר אביי, לא קשיא, הא – הברייתא הראשונה,
57 האומרת שיום הכפורים מכפר רק לשבים, זו דעת רבי אליפא
58 (בשיטתו) דרבי יהודה, והא – הברייתא האחרונה, האומרת שיום

59 הכפורים מכפר אף לשאינם שבים, זו דעת רבי אליפא דידיה –
60 כדעת עצמו, שהוא חולק על רבי יהודה, ואף שסתם סיפרא כרבי
61 יהודה מכל מקום אין זה כלל מוכרח. ומבאר הגמרא היכן מצאנו
62 שרבי טובר שיום הכפורים מכפר אף לשאינם שבים: דתניא, רבי
63 אומר, כל עבירות שבתורה, בין עשה תשובה ובין לא עשה
64 תשובה, יום הכפורים מכפר, חוץ מפורק עול של כל המצוות
65 מעליו, ומגלה פנים בתורה – מדבר על דברי תורה בחוצפה ועזות
66 פנים, ומפך פרית בשר – מבטל ברית מילה, שאם עשה תשובה על
67 חטאים אלו, יום הכפורים מכפר לו, ואם לאו, אין יום הכפורים
68 מכפר.

69 תירוצו נוסף על הסתירה בברייתות: רבא אמר, הא והא רבי אליפא
70 דנפשיה – שתי הברייתות נשנו בדעת רבי עצמו, ואף שאמר רבי
71 בברייתא השניה שיום הכפורים מכפר לשאינם שבים, מודה רבי
72 בעבירות דיום הכפורים גופיה – עצמו, כגון שלא התענה או עשה
73 בו מלאכה או לא קראו מקרא קודש, דלא מכפר – שאין יום
74 הכפורים מכפר, ואף בברייתא השניה, שאמר שיום הכפורים מכפר
75 אף אם לא התענה בו או עשה בו מלאכה, היינו שמכפר לו על שאר
76 העבירות, אבל אינו מכפר על עבירות אלו, ואף הברייתא הראשונה
77 עוסקת בעבירות של יום הכפורים עצמו, ועליהן אמר רבי שאין יום
78 הכפורים מכפר לשאינם שבים. ומוכיח זאת רבא: דאי לא תימא הכי
79 – שאם לא תאמר כן, שאין יום הכפורים מכפר על עבירות של חילול
80 יום הכפורים עצמו, פרת דחייבה התורה את המחלל קדושת יום
81 הכפורים, לרבי, בין דבכל שעתא ושעתא מכפר – מאחר ועיצומו
82 של יום מכפר בכל עשה ושעה, היכי משפחת לה – כיצד ניתן
83 למצוא אופן שיתחייב בו, והרי אף אם אכל או עשה מלאכה ביום
84 הכפורים, לאלתר הוא מתכפר, ולשם מה כתבה התורה עונש כרת
85 במחלל את יום הכפורים.

86 דוחה הגמרא את הראיה: ומאי קושיא – ומה היא הקושיא של רבא,
87 שמכוחה הוכיח את דבריו, והרי יש לדחות זאת, דילמא דעבד
88 עבדתא פולי ליליא – שמא דיברה התורה באדם שעשה מלאכה
89 כל הלילה, והתחייב כרת, ובקדי עמוד השחר – וכשעלה עמוד
90 השחר, קודם שהאיר היום, מית – מת אותו אדם, דלא הוה ימא
91 דלכפר ליה – שלא היה חי ביומו של יום הכפורים, כדי שיכפר עליו
92 היום, שהרי ליל יום הכפורים אינו מכפר אלא היום בלבד, שנאמר
93 (ויקרא טו ז) 'כי ביום הזה יכפר עליכם'.

94 חזרת הגמרא ומעמידה את ראייתו של רבא: תינח פרת דליליא –
95 אכן לדברך נח ומוכן מדוע כתבה התורה חיוב כרת לעושה מלאכה
96 או אוכל בליל יום כפורים, אך פרת דיימא – כרת האומר על
97 העושה מלאכה או אוכל ביומו של יום הכפורים, שנאמר (שם כג טז-ל)
98 'כי כל הפש אשר לא תענה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה, וכל
99 הפש אשר תעשה כל מלאכה בעצם היום הזה והאבדתה את הפש
100 ההוא מקרב מזה', הרי שכתבה התורה חיוב כרת על אכילה או
101 מלאכה שנעשים 'בעצם היום הזה', היכי משפחת לה – באיזה אופן
102 יתכן דבר זה, שיתחייב כרת ביום, והרי מיד מכפר עליו יום הכפורים.
103 דוחה הגמרא אף ראיה זו: ומאי קושיא, דילמא בהדי דקאכל נתמא
104 תנקתיה אומצא ומית – שמא מדובר באופן שבעת אכילתו לחם עם
105 בשר, נתק מהבשר, ומת מיד, דלא הוה ליה שהות בימא דלכפר
106 ליה – שלא עבר עליו רגע אחד ביום לאחר העבירה. אי נמי – אופן
107 נוסף, דעבד עבדתיה קמוה לשקיעת החמה – שעשה מלאכה סמוך
108 לשקיעת החמה של מוצאי יום הכפורים, ולא היתה שהות ביום
109 לאחר העבירה לכפר עליו. אי נמי, בהדי דעבד עבדתיה פסקתיה
110 מרא לשקיה – בעודו עושה מלאכה במעורר שבידו, חתך המעדר את
111 שוק רגלו, ומית – ומת מיד, דלא הוה ליה שהות בימא דלכפר
112 ליה. ונמצא שאין להוכיח מחיוב כרת האומר ביום הכפורים שיום זה
113 אינו מכפר לשאינם שבים.

114 שנינו במשנה: 'וחכמים אומרים אף המנדרף' כו'. מבררת הגמרא:
115 מאי – לגבי מה אמרו חכמים 'אף המנדרף' (שאין בו מעשה).
116 מבאר הגמרא: רבנן – חכמים שבמשנתנו, שמעו ליה לרבי עקיבא,

המשך מעמוד קמח

10 מביא קרבן, הואיל ונאמר בו כרת, דברי רבי עקיבא, ואומר –
11 והרי נאמר (במדבר ט יג) 'והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחדל
12 לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההוא מעמיה כי קרבן ה' לא הקריב
13 במועדו קטאו ישא'.
14 תמוזה הגמרא על תחילת דבריה: וכלל לא הוא – וכי כלל מוחלט הא,
15 דכל היבא דבתיב ביה כרת – שבכל מקום שענשה התורה את
16 המזיד בכרת, מיתתי קרבן – בשוגג מביא קרבן, והא – והרי מצות
17 פסח ומצות מילה, דבתיב בהו – שכתבה בהם התורה עונש כרת
18 למזיד, ומכל מקום לא מיתתי קרבן – אין השוגג חייב קרבן.

1 שהוא התנא ששנה את משנתנו, וכמו שיבואר להלן, דתני – שהוא
2 שונה 'פעל אוב' בכלל חייבי קרבן, ולא תני – ולא שנה את
3 ה'ידעוני', ואמרו ליה חכמים לרבי עקיבא, מאי שנא – במה שונה
4 ידעוני שאתה סובר דלא מיתתי קרבן – שאינו מביא קרבן, הרי זה
5 משום דלית ביה מעשה – שאינו עושה מעשה, אלא מניח את עצם
6 החיה ששמה 'ידוע' בפיו, והעצם מדברת מאליה. ואם כן מגדף נמי
7 לית ביה מעשה – אף מגדף אינו עושה מעשה, אלא דיבור בלבד,
8 ואין לחייבו קרבן.
9 הגמרא מביאה ברייתא בענינו של המגדף: תנו רבנן, מגדף בשוגג,

כריתות דף ז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) קכה

הרי היא מביאה אותו בנדבה. אך לגבי החטאת אינה יכולה להתנות
 כן, שאין חטאת באה נדבה, ולכן אמנם מקריבים את החטאת מספק,
 כיון שמספק חייבת היא להביאה, אך אינה נאכלת, כיון שהחטאת
 באה מן העוף, ואין שוחטים אותו אלא מולקים אותו, ומליקה
 מכשירה את הבשר באכילה רק בקרשים, אך בחולין דינה כיגבילה
 ואסורה באכילה, ומספק לא ניתן לאכול את הבשר.
 יש יולדות המביאות קרבן, ונאכל לכהנים. ויש מביאות קרבן,
 ואינו נאכל. ויש שאינן מביאות קרבן כלל.
 מבארת המשנה את האופן האשון: יש ה[מביאות] קרבן ונאכל,
 המפלות עובר הנראה כמין בהמה, חיה, ועוף, מביאה קרבן, לפי
 שאף בבעלי חיים אלו נאמרה לשון 'צירה', כמו בבריאת האדם,
 דברי רבי מאיר. והכמים אומרים, אינה מביאה קרבן עד שיהא בו
 [בנפול] מצורת אדם. אופן נוסף של המביאה קרבן ונאכל: המפלת
 סנדל – ולד שנפחתה צורתה, ודומה לדג שבים ששמו 'סנדל', או
 שיליא, שהולד נמצא בתוכה, ואין שיליא ללא ולד, או שפיר
 מרוקם – עור בצורת הולד, ובתוכו צורת האברים של הולד, וכן ולד
 היוצא מהותף לאיברים, וכן שפחה כנענית שהפילה, כל אחת
 מנשים אלו מביאה קרבן, ונאכל לכהנים.
 מבארת המשנה את האופן השני: ואלו מביאות קרבן, ואינן נאכלות
 לכהנים, [נטעם שהתבאר לעיל], אלא יקבר הקרבן או שרף,
 המפלת, ואין ידוע מה הפילה, האם צורת אדם המחייבת קרבן או
 צורת דגים וחגבים וכדומה, מהצורות המבוארות להלן שאין בהם
 חיוב קרבן. ושתי נשים שהפילו, אחת ממין פטור ואחת ממין
 חובה, ואין ידוע איזו מהן הפילה מין פטור ואיזו מין חיוב, מביאות
 שתי נשים אלו מביאות קרבן ואינו נאכל, בזמן שהלכו שתי הנשים,
 זה למורה וזה למערב, אבל אם היו שתיהן עומדות כאן יחד,
 שתיהן מביאות קרבן ונאכל, ובגמרא יבוארו דבריו.
 מבארת המשנה את האופן השלישי: אלו שאין מביאות קרבן כלל,
 המפלת שפיר – עור של ולד שאין בו איברים כלל אלא הוא מלא
 מים, או מלא דם, או מלא גנינים – גוונים, צבעים שונים, ללא צורה,
 המפלת כמין דגים והנחיים ושקצים, והמפלת יום ארבעים
 לעיבורה, או קודם לכן, שעד אז אינו נחשב כעובר אלא כמים
 בלבד, ויוצא דופן – ולד שיצא על ידי שחתכו את דופן הרחם של
 האם, ולא נולד בדרך הרגילה, כל אלו פטורות לגמרי מקרבן. מביאה
 המשנה את דעת החולק על האופן האחרון: רבי שמעון מתייב קרבן
 ביוצא דופן.

גמרא

שנינו במשנה: יש מביאות קרבן ונאכל וכו', וכן שפחה. מבררת
 הגמרא: מנלן דין זה, שאף שפחה כנענית חייבת בקרבן יולדת.
 מבארת הגמרא: והתנו רבנן, נאמר בתחילת פרשת חוב קרבן יולדת
 (ויקרא יב ב-ג) 'דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזרע וגו', ובמלאת
 ימי טהרה לכן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה וכן יונה או תר
 לחטאת, ואין לי ללמוד מלשון זו אלא חיוב קרבן בכני ישראל, לא
 גזירת ושפחה שילדה, מנין, תלמוד לומר 'אשה כי תזרע וילדה
 וכן', ולשון 'אשה' מרבה אף גזירת ושפחה.
 תמדה הגמרא: מאי 'וכן שפחה', כלומר, מדוע יש צורך בריבוי
 מהפטוק שאף שפחה חייבת בקרבן, והרי עבדים ושפחות חייבים בכל
 המצוות שהאשה מצווה בהם, ואף שפחה מצווה בהבאת קרבן
 יולדת, ככל בת ישראל. מתרצת הגמרא: סלקא דעתך אמינא –
 היית סבור לומר, דבי אמרינן – שמה שאנו אומרים שכל מצוה
 שהאשה חייבת בה, עבד חייב בה, הני מילי – כלל זה הוא רק
 בדבר ששונה בין באיש ובין באשה, אבל קרבן יולדת, ובגנישים
 איתא – ישנו, ואילו בגנישים ליתא – אין חיוב זה שייך, איתא לא
 תתייב שפחה – שמה נאמר שאין השפחה חייבת בו, אהכי תנא
 שפחה – לכן הוצרך התנא לרבות את דין השפחה מפטוק.
 שנינו במשנה: 'אלו מביאות קרבן בו' ואינן נאכלות שתי נשים
 המשך בעמוד קמט

מתרצת הגמרא: הני קאמר – כך הוא ביאור הברייתא, מנף קמיא
 קרבן על שוגג, הואיל וזא בו פרת במקום קרבן, דברי רבי עקיבא.
 ומבארת הגמרא את דבריו: קסבר רבי עקיבא, מינו דכעי מכתב
 פרת בעלמא – מתוך כך שהייתה התורה צריכה לכתוב את עונש
 הכרת של מגדף במקום אחר, עם שאר חייבי כריתות, וכתוב פרת
 במקום קרבן – וכתבה התורה את חיוב הכרת של מגדף בתוך פרשת
 חיוב הקרבנות, ושם נאמר (במדבר טו ז) 'את ה' הוא מגדף ונכרתה
 הנפש ההוא מקרב עמה', שמע מינה – יש ללמוד מכך שמגדף בשוגג
 מייחי – מביא קרבן, ולכן כתבה התורה את דינו בפרשה זו.
 מבארת הגמרא את המשך הברייתא: 'ואמר, חטא ואש', דבר זה
 איתא לרבנן – נאמר על ידי חכמים לרבי עקיבא, [והכי קאמרי רבנן]
 – וכך אמרו לו חכמים, אתה אומר שמגדף מביא קרבן, מי סברת –
 וכי אתה סבור לומר שמגדף האמור בפסוק בפרשת קרבנות היינו
 מקרב את השם, אין הדבר כן, אלא מגדף שבפסוק היינו עובד
 עבודה זרה, וכיון שלא נאמר כרת של מברך את השם במקום קרבן,
 יש לפוטרו מקרבן.
 מבררת הגמרא מנין לומדים חכמים חיוב כרת במברך את השם.
 שואלת הגמרא: אלא לחכמים הסוברים ש'מגדף' האמור בתורה
 היינו עובד עבודה זרה, ובו נאמר כרת, אם כן חיוב פרת כמגדף את
 השם, מנלן. משיבה הגמרא: לחכמים דרשינן זאת בגזירה שוה, פתיב
 במברך את השם (ויקרא כ טו) 'איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו',
 וכתוב בפרשת קרבן פסח (במדבר טו ז) 'והאיש אשר הוא טהור וברך
 לא היה וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההוא מעמיה כי קרבן ה'
 לא הקריב במעו' חטאו וישא האיש ההוא, ויש לדרוש, מה להלן –
 בקרבן פסח, יש חיוב פרת, אף כאן – במברך את השם, יש חיוב
 פרת].
 והכי קאמר רבי עקיבא לרבנן אמריתו מגדף לית ביה מעשה
 מהו מגדף מקרב את השם אלא פרת דכתיב למאי אתא אמרי
 ליה ליתן פרת למקלל דכתיב במקלל (חטאו) וישא האיש ההוא)
 וכתוב בפסח שני חטאו וישא מה להלן פרת אף כאן פרת].
 הגמרא מביאה ברייתא בענין עוונש עוונש המגדף: תנו רבנן, נאמר
 בפסוק (במדבר טו ז) 'הנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר
 את ה' [הוא] מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה', איסי בן
 יהודה אומר, 'מגדף' הוא מלשון 'מגרף', כלומר, הרי זה כאדם
 האומר לחבירו, גירפתה הקערה מהתבשיל שהיה בתוכה,
 והיפרתה גם את הקערה עצמה. מבארת הגמרא: קסבר איסי בן
 יהודה שמגדף האמור בפסוק מקרב את השם הוא, שעונו גדול,
 שפשט ידו בעיקר. רבי אלעזר בן עזריה אומר, הרי זה כאדם האומר
 לחבירו גירפתה הקערה, ולא היפרתה את הקערה עצמה, קסבר
 רבי אלעזר בן עזריה, שמגדף היינו עובד עבודה זרה, כגון משורר
 ומזמר לכבודה, שאין זה דבר חמור כל כך כמו המברך את השם.
 הגמרא מביאה ברייתא נוספת העוסקת במחלוקת זו: תנא אידך –
 שנינו בברייתא אחרת, נאמר בפסוק 'את ה' הוא מגדף', רבי אלעזר
 בן עזריה אומר, עובד עבודה זרה הכתוב מדבר, והכמים
 אומרים, לא פא הכתוב אלא ליתן פרת למקרב השם, וכדעת איסי
 בן יהודה שבברייתא הקודמת.
 ???

משנה

המשנה שלפנינו דנה בקרבן שמביאה יולדת. נאמר בתורה לגבי
 יולדת, (ויקרא יב ו-ח) 'ובמלאת ימי טהרה לכן או לבת תביא כבש בן
 שנתו לעלה וכן יונה או תר לחטאת אל פתח אהל מועד אל הבדן,
 והקריבו לפני ה' וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תורת הילדת
 לזכר או לנקבה, ואם לא תמצא ידה יד שיה ולקחה שתי תרים או שני
 בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הפהן וטהרה. והיינו
 שכל יולדת חייבת להביא שתי קרבנות, עולה וחטאת, ונאכל
 לכהנים. אמנם באופן שיש ספק האם התחייבה בקרבן, יכולה היא
 להביא את קרבן העולה ללא חשש, ולהתנות שאם אינה חייבת בו

60 כשילדה דרך הדופן.

61 **משנה**

62 במשנה הקודמת התבאר אלו יולדות חייבות להביא קרבן יולדת.

63 אמנם, הבאת קרבן יולדת אינו נעשה מיד לאחר הלידה, אלא

64 היולדת זכר טמאה טומאת לידה שבוע אחד, וממתינה שלשים

65 ושלשה יום נוספים המכונים 'ימי טוהר', שבהם אף אם היא רואה דם

66 אינה נטמאת. וביום הארבעים ואחד מביאה את קרבנה. והיולדת

67 נקבה טמאה שבועיים, וממתינה אחר כך ששים וששה ימים של ימי

68 טוהר, וביום השמונים ואחד מביאה את קרבנה. שנאמר (ויקרא יב 1)

69 'ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה' וגו'.

70 אשה שהפילה בתוך ימי מלאת, שהם ארבעים לזכר ושמונים

71 לנקבה, אינה מתחייבת בקרבן נוסף, אלא מביאה קרבן אחד על

72 הלידה וההפלה יחד.

73 משנתינו מביאה מחלוקת בדין אשה שהפילה בטוף ימי מלאת:

74 אשה המפלת, לאור - בלילה שלפני היום השמונים ואחד ללידת

75 נקבה, שהיתה יכולה להביא למחרת קרבן ולהטהר, בית שמאי

76 פוטרין מן הקרבן על הפלה זו, כלומר, שאינה חייבת על כך קרבן

77 בפני עצמו, אלא מביאה קרבן אחד על שתיהן. ובית הלל מחייבין

78 בקרבן בפני עצמו.

79 המשנה מביאה את טעמי מחלוקתם: אמרו בית הלל לבית שמאי,

80 מאי שנא - במה שונה דין המפלת אור לשמונים ואחד, שאתם

81 פוטרין מקרבן, מהמפלת ביום שמונים ואחד עצמו, שאף אתם

82 מודים שחייבת קרבן, והרי אם שיהיה לו לטומאה - אם הושווה ליל

83 שמונים ואחד ליום שמונים ואחד לענין דם נדות, שמיד באור ליום

84 שמונים ואחד הסתיימו ימי טוהר שלה, ואם ראתה דם נטמאת, וכי

85 לא ישנה לו לילו ליומו לענין קרבן, שאף אם הפילה בלילה, מאחר

86 והסתיימו ימי מלאת שלה, והפילה, יש לחייבה בקרבן נוסף.

87 המשנה מביאה תחילה את תשובתם של בית שמאי לענין קרבן,

88 ולאחר מכן ידחו את ראייתם של בית הלל מראיית דמים: אמרו להם

89 בית שמאי, לא - אין ליל שמונים ואחד שזה ליומו לענין קרבן, לפי

90 שאם אמרתם דין זה במפלת יום שמונים ואחד, שחייבת בקרבן

91 נוסף, הרי הטעם הוא שכן יצאה אותה אשה לשעה שהיא ראויה

92 להביא בה קרבן, שהרי לאחר שמונים יום חל עליה חיוב קרבן, ולכן

93 מה שהפילה עתה מחייב אותה בקרבן נוסף, האם תאמר כן גם

94 במפלת לאור שמונים ואחד, שלא יצאה לשעה שהיא ראויה

95 להביא בה קרבן, שהרי אין מביאים קרבן בלילה. אמרו להן בית

96 הלל, והלא המפלת יום שמונים ואחד שחל להיות בשבת תוביח, ו

97 שלא יצאה לשעה שהיא ראויה להביא בה קרבן, שהרי אין

98 מביאים קרבן יחיד בשבת, ומכל מקום אף אתם מודים שחייבת קרבן

99 נוסף על הפלחה.

100 אמרו להן בית שמאי, לא - אין לדמות את המפילה בלילה למפילה

101 ביום השבת, לפי שאם אמרתם דין זה במפילה ביום שמונים ואחד

102 שחל להיות בשבת, שאף על פי שאינו ראוי להבאת קרבן יחיד,

103 מכל מקום ראוי הוא להבאת קרבן ציבור, שהרי תמידים ומוספים

104 קרבים בו, ולכן נחשב שכבר הגיע זמן חיובה בקרבן, ואם הפילה עתה

105 מתחייבת בקרבן נוסף. האם תאמר כן גם במפלת לאור שמונים

106 (יום) ואחד, שאין תלילה ראוי כלל להקריב, לא לקרבן יחיד ולא

107 לקרבן ציבור.

108 עתה משיבים בית שמאי לבית הלל גם על טענתם הראשונה, מכך

109 שלענין דמים הושווה ליל שמונים ואחד ליומו. הוסיפו ואמרו בית

110 שמאי לבית הלל: והדמים אינן מוביחים - אין להוכיח מכך

111 שהרואה דם בליל שמונים ואחד נטמאת, שאף אם הפילה תחייב

112 קרבן, לפי שאין הנדונים דומים, וראיה לכך, שהרי המפלת בתוך

113 ימי מלאת, דמיה טמאים, שהרי דם טוהר הוא רק אם לא הפילה

114 בינתיים ולד נוסף, ואף על פי כן היא פטורה מן הקרבן, אלא מביאה

115 קרבן אחד על הכל, ואף בליל שמונים ואחד יהיה הדין כן, שאמנם

116 אם ראתה דם נטמאת, אך אם הפילה פטורה מן הקרבן.

1 שהפילו אחת ממין פטור ואחת ממין חובה. אמר רבי יוסי, אימתי,

2 בזמן שהלכו זו למזרח וזו למערב, אבל אם היו שתיהן עומדות,

3 שתיהן מביאות קרבן ונאכל'.

4 הגמרא מבארת את דברי רבי יוסי. מבררת הגמרא: מאי עבדן - מה

5 הן עושות, באופן ששתיהן נמצאות במקום אחד, כיצד הן יכולות

6 להביא קרבן שיהא מותר באכילה, והרי אחת מהן פטורה מקרבן,

7 ואסור לאכול את קרבנה. מבארת הגמרא: מיתין תרנויהו חד קרבן

8 ודאי - מביאה כל אחת מהן עולה ודאית, וכל אחת עושה תנאי שאם

9 אינה חייבת בקרבן יהיה זה לנדבה, שהרי עולה באה בנדבה.

10 ומביאות שתיהן יחד תפאת עוף פסק אחת, ומתני - ועושות תנאי,

11 שכל אחת אומרת שאם היא פטורה מקרבן וחברתה חייבת, הרי היא

12 מוחלת לחברתה על חלקה, ונמצא שאותה שבאמת חייבת בקרבן,

13 היא המביאה אותו לבדה, ולכן מותר הקרבן באכילה.

14 תמדה הגמרא: ומי אית ליה לרבי יוסי תנאה - וכי סובר רבי יוסי

15 שתנאי מועיל בדבר זה, והתנן במשנה להלן (בב), לגבי שני בני אדם

16 שאכלו שתי חתיכות, שאחת מהן היתה חלב ואחת שומן, ולא ידוע

17 מי אכל את החלב והתחייב בקרבן, רבי שמעון אומר, מביאין שניהן

18 תפאת אחת, ועושים תנאי שאותו שפטור מחטאת ימחול לחבירו על

19 חלקו, ונמצא שאותו שחייב חטאת מביא את קרבנו לבדו. ורבי יוסי

20 חולק ואומר, אין שניהן מביאין תפאת אחת. מסיימת הגמרא את

21 קושייתה: אלמא - מוכח ממשנה זו, דלרבי יוסי לית ליה תנאה -

22 רבי יוסי סובר שלא ניתן להביא חטאת אחת על ידי שני בני אדם,

23 בעשיית תנאי שהפטור ימחול לחייב על חלקו. מתרצת הגמרא: אמר

24 רבא, מודה רבי יוסי ב'מחוסר כפרה', כלומר, במי שאינו מביא את

25 קרבנו משום חטא, אלא שללא הבאת הקרבן אינו רשאי להכנס

26 לבית המקדש או לאכול קדשים, כגון יולדת, שרשאים להביא את

27 קרבנם על ידי תנאי. וכן בי אהא רבין - וכן כשבא רבין מארץ

28 ישראל לבבל, אמר בשם רבי יוחנן, מודה רבי יוסי במחוסר כפרה,

29 שיכול להביא את קרבנו בתנאי.

30 מבררת הגמרא: מאי טעמא - מה טעמו של רבי יוסי המחלק בין

31 קרבן הבא על חטא לבין מחוסר כפרה. מבארת הגמרא: ה'תם, בקרבן

32 הבא על חטא, בעי נכרא ידעה - צריך האדם לידע בבירור שחטא,

33 דבתיב (ויקרא ד כח) 'או הודע אליו תפאתו אשר חטא והביא קרבנו

34 שעירת עזים תמימה נקבה על תפאתו אשר חטא', הילכך לא מתניין

35 ומתני - ולכן אין שנים יכולים להביא מספק, ולעשות תנאי שיהא

36 הקרבן שייך לחייב בו, כיון שמי שאינו יודע בבירור שחטא, פטור

37 מקרבן חטאת, וצריך להביא אשם תלוי. אמל תבא, לגבי מחוסרי

38 כפרה, כי מתניין נשים קרבן - מה שמביאות הנשים קרבן יולדת,

39 אינה על חטא, אלא לארשתריו - להיות מותרות באכילת קדשים,

40 ובקרבנות אלו אין צורך בידיעה, שהרי יאל חטאו כלל, אלא יכולות

41 להביא מספק, ולהתנות ביניהן שאותה החייבת בקרבן תוכה בכולו.

42 מוכיחה הגמרא חילוק זה: בדתני סיפא דההיא - וכמו ששנינו

43 בסיפא של המשנה להלן, רבי יוסי אומר, כל תפאת שהיא פאה

44 על חטא, אין שתים מביאות אותה, ומבואר בפירוש שרק חטאת

45 'שבאה על חטא' אי אפשר להביאה בשותפות, ומשמע שחטאת של

46 מחוסרי כפרה, באה על ידי תנאי.

47 שנינו במשנה: אלו שאין מביאות בו יוצא דופן, רבי שמעון מחייב

48 ביוצא דופן, מבררת הגמרא: מאי טעמא דרבי שמעון, שהוא מחייב

49 קרבן אף בגולד דרך דופן הרחם, והרי אין זו לידה רגילה שדיברה בה

50 התורה. מבארת הגמרא: אמר ריש לקיש, אמר תנא פירשת קרבן

51 יולדת (ויקרא יב 1) 'ואם נקבה תלד', והרי יכלה התורה לכתוב רק 'ואם

52 נקבה היא' ושהרי כבר כתוב בתחילת הפרשה (שם יב 1) 'אשה כי

53 תזריע וילדה זכר', ומדוע כתבה 'ואם נקבה תלד', לרבות לידה

54 אחרת, שאף בה יש חיוב קרבן, ומאי היא, אותה לידה אחרת, יוצא

55 דופן.

56 מבארת הגמרא את דעת חכמים. מבררת הגמרא: ורבנן, הפוטרים

57 מקרבן בלידת יוצא דופן, מאי טעמא. מבארת הגמרא: אמר רבי מני

58 בר פטיש, נאמר בפסוק (ויקרא יב 1) 'אשה כי תזריע וילדה', ויש

59 לדרוש, שאינה מתחייבת בקרבן עד שתלד ממקום שמוצעת, ולא